

CONJUNCTUURENQUÊTES

I. Inleiding

In het domein "Conjunctuurenquêtes" van [NBB.Stat](#) worden de resultaten van de drie types onderzoeken gepubliceerd. Het betreft de componenten van de maandelijkse, de driemaandelijke en de halfjaarlijkse enquêtes. Die enquêtes volgen de door de Europese Commissie opgestelde richtlijnen voor een geharmoniseerd conjunctuuronderzoek. De deelname aan de conjunctuurenquêtes is niet verplicht.

II. Inhoud van de enquêtes

Met uitzondering van de halfjaarlijkse investeringsenquête wordt het conjunctuuronderzoek op basis van een productclassificatie uitgevoerd. Om de resultaten regionaal te kunnen uitsplitsen, wordt gerapporteerd op het niveau van de lokale eenheid.

Een groot deel van de resultaten van de enquêtes is beschikbaar voor het grote publiek. De meest gedetailleerde resultaten – die op productniveau – zijn echter alleen bestemd voor de ondernemingen die aan de enquête deelnemen en worden dus niet in de openbare database opgenomen.

De maandelijkse enquêtes

Elke maand worden de ondernemingen ondervraagd over een aantal thema's die kunnen worden ingedeeld in drie klassen: vragen over het recente verloop, over de beoordeling van de huidige situatie en ten slotte over de vooruitzichten voor de komende drie maanden. Vier grote bedrijfstakken van de economie worden ondervraagd. Voor elk daarvan worden de volgende thema's besproken :

- voor de verwerkende nijverheid:
verloop van de productie, verloop van de bestellingen op de binnenlandse markt, verloop van de bestellingen op de internationale markt, beoordeling van de voorraden afgewerkte producten, beoordeling van de totale bestellingen, beoordeling van de bestellingen op de internationale markt, werkgelegenheids- en vraagvooruitzichten, prijsontwikkelingen en -vooruitzichten.
- voor de bouwnijverheid:
verloop van de activiteit, verloop van de bestellingen, ontwikkeling van het gebruikte materiaal, verloop van de werkgelegenheid, beoordeling van de bestellingen, verzekerde activiteitsduur, werkgelegenheids- en vraagvooruitzichten, prijsontwikkelingen en -vooruitzichten.
- voor de handel:
verloop van de verkoop, beoordeling van het verkoopvolume, beoordeling van het peil van de voorraden, vooruitzichten inzake werkgelegenheid, vraag en bestellingen bij de leveranciers, en prijsontwikkelingen en -vooruitzichten.
- voor de diensten aan de bedrijven:
verloop van de activiteit, verloop van de werkgelegenheid, beoordeling van de activiteit, vooruitzichten voor de activiteit, vooruitzichten voor de marktvraag, werkgelegenheidsvooruitzichten, prijsontwikkelingen en -vooruitzichten.

Sinds mei 2021 wordt aan alle deelnemende ondernemingen ook gevraagd hoe onzeker ze zijn over hun vooruitzichten met betrekking tot het verloop van hun activiteit.

De antwoorden op elke vraag worden omgezet in een indicator (zie hierna), rekening houdend met de grootte van de deelnemende onderneming. Op dat niveau is er sprake van een individuele indicator.

De verzamelde informatie wordt samengevoegd in 'synthetische curves', met andere woorden in geaggregeerde indices die worden bepaald op het niveau van de voornaamste bedrijfstakken. De synthetische curve vloeit voort uit een aggregatie van verscheidene seizoengezuiverde componenten (vragen). Die synthetische curves worden ook berekend voor de vier grote bedrijfstakken. Ten slotte worden deze laatste samengevoegd in één enkele indicator, de zogenoemde conjunctuurbarometer.

Er dient op gewezen te worden dat de diensten aan particulieren, met inbegrip van de toeristische sector en de horeca, niet in de barometer worden opgenomen.

De driemaandelijke conjunctuuronderzoeken

In de driemaandelijke enquêtes wordt voornamelijk de klemtoon gelegd op de berekening van de bezettingsgraad van het productievermogen in de verwerkende nijverheid en op aanvullende sectorale gegevens in de bouwnijverheid. De handel en de diensten worden niet op kwartaalbasis ondervraagd. Voor het grote publiek zijn enkel de resultaten van de enquête naar het productievermogen beschikbaar. De belangrijkste informatie betreft de bezettingsgraad zelf. Naast die kwantitatieve indicator geven de kwalitatieve indicatoren betreffende de factoren die de productie beperken, een overzicht van de spanningen aan zowel de aanbod- als de vraagzijde van de economie.

De halfjaarlijkse investeringsenquête

Aanvankelijk was dit een kwantitatieve enquête die de ondernemingen uit de verwerkende nijverheid ondervroeg over het bedrag van hun investeringen. In het Europese transmissieprogramma wordt bepaald dat die enquête vanaf het najaar van 2021 kwalitatief moet zijn en moet worden uitgebreid tot de bedrijfstak dienstverlening aan bedrijven. De ondernemingen worden aldus ondervraagd over het verloop van hun investeringen (daling, stabiliteit, stijging). De voorjaarsenquête peilt naar de ontwikkeling van de investeringen in het jaar t-1 en naar de vooruitzichten voor het verloop ervan tijdens het lopende jaar. De najaarsenquête verzamelt informatie over het jaar t en het jaar t+1. De voorjaarsenquête maakt een onderscheid tussen verscheidene investeringscategorieën, terwijl de – uitgebreidere – enquête in het najaar ook details verschafft over het economisch doel en de factoren die de investeringen stimuleren. De leasekopen worden in de enquête niet onderzocht, evenmin als de investeringen in wederopbouw (bijvoorbeeld na een brand).

Beschikbaarheid van de enquêteresultaten

De resultaten van de maandelijkse enquêtes worden rond de 25ste van de beschouwde maand gepubliceerd.

De gedetailleerde producttabellen voor de deelnemende ondernemingen zijn in de daaropvolgende week beschikbaar, dus tegen het einde van de maand.

De driemaandelijke resultaten worden gelijktijdig met de maandelijkse resultaten verspreid. De resultaten van de halfjaarlijkse investeringsenquêtes zijn beschikbaar gedurende de eerste week van juli en tegen medio januari.

III. Verwerking

De bovenvermelde individuele indicatoren voor de maandelijkse en driemaandelijke enquêtes zijn bijna uitsluitend het resultaat van tendensvragen (kwalitatieve vragen) die worden ingedeeld op basis van de vermelde productclassificatie. In de industrie en de handel worden de opgetekende tendensen gewogen aan de hand van de aangegeven omzet op jaarbasis die een deelnemer in het afgelopen jaar voor zijn product heeft gerealiseerd. In de bouwnijverheid en de dienstverlening aan bedrijven wordt het maandelijks meegedeelde aantal personeelsleden in aanmerking genomen. De resultaten van die bewerking worden gepubliceerd in producttabellen die – zoals reeds vermeld – enkel voor de deelnemende ondernemingen beschikbaar zijn.

De productinformatie wordt geaggregeerd naar bedrijfstakken, deelsectoren en sectoren door middel van een weging die berust op de toegevoegde waarde.

Voor de berekening van de synthetische curves wordt daarna, voor elke vraag, het saldo berekend, dat wil zeggen het verschil tussen het percentage deelnemers dat een stijging heeft aangekruist en het percentage dat een daling heeft aangegeven.

Om een geaggregeerde indicator per sector op te stellen, wordt een aantal vragen geselecteerd die voldoen aan bepaalde statistische eigenschappen¹. Het gaat om een specifieke selectie voor elke sector. De vragen worden geaggregeerd aan de hand van een eenvoudig rekenkundig gemiddelde. Zowel de indicator als zijn componenten worden gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. De verkregen reeksen worden brutoreeksen genoemd. De brutoreeksen worden daarna afgevlakt via een voortschrijdende gewogen mediaan over vijf maanden voor de bedrijfstakken en sectoren en over drie maanden voor de algemene conjunctuurbarometer.

De consistentie en relevantie van de resultaten van alle types enquêtes worden gecontroleerd door middel van interne en externe bronnen. Bij de interne controle wordt, enerzijds, nagegaan dat over de tijd heen in eenzelfde vragenlijst geen tegenstrijdige antwoorden worden gegeven en wordt, anderzijds, het antwoordgedrag tussen de verschillende types enquêtes vergeleken.

IV. Bronvermelding

European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs (ed.). [The Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys - User Guide](#) (PDF), 2021, 56 p.

European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs (ed.). [List of 'best practices' for the conduct of business and consumer surveys](#) (PDF), 2014, 12 p.

Nationale Bank van België, '[De nieuwe conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België](#)', Economisch Tijdschrift, juni 2009, 22 p.

The joint harmonised EU programme of business and consumer surveys, European Economy: Reports and Studies, No 6, 1997, 231 p.

¹ Voor de selectie van de componenten wordt verwezen naar het artikel [Methodologie van de synthetische curve \(2009\)](#).